

OBSAH

	Seznam vybraných značek, veličin a jednotek	9
1	Úvod	11
1.1	Vznik a vývoj strojů. Rozdělení strojů	11
1.2	Hlavní parametry, trendy vývoje	14
1.3	Energetická bilance, účinnosti	16
2	Dopravní stroje a zařízení	19
2.1	Zdvihadla a jeřáby	20
2.1.1	Přehled a rozdělení zdvihadel a jeřábů	20
2.1.2	Části zdvihadel a jeřábů	24
2.1.3	Pohon zdvihadel a jeřábů	34
2.1.4	Ústrojí zvedací a sklápěcí	34
2.1.5	Ústrojí pojízdné a otáčecí	38
2.1.6	Nosné konstrukce jeřábů	39
2.1.7	Elektrická výzbroj jeřábů	39
2.1.8	Provoz jeřábů, bezpečnostní předpisy	40
	Kontrolní otázky	41
2.2	Výtahy	41
2.2.1	Rozdělení výtahů	41
2.2.2	Celkové uspořádání výtahů	42
	Kontrolní otázky	45
2.3	Dopravníky	48
2.3.1	Dopravníky s tažným elementem	48
2.3.2	Dopravníky bez tažného elementu	52
2.3.3	Provoz dopravníků	52
	Kontrolní otázky	53
2.4	Manipulační prostředky	53
	Kontrolní otázky	57
2.5	Pneumatická a hydraulická doprava	57
	Kontrolní otázky	60
2.6	Silniční motorová vozidla	60
	Kontrolní otázky	68
3	Pístové stroje	69
3.1	Úvod	69
3.1.1	Základní princip, rozdělení pístových strojů	69
3.1.2	Porovnání p-V diagramů u pístových strojů	71
3.2	Pístová čerpadla	71
3.2.1	Funkce, konstrukční uspořádání a použití pístových čerpadel	71
3.2.2	Druhy pístových čerpadel	73
3.2.3	Části pístových čerpadel	79
3.2.4	Membránová čerpadla	79
3.2.5	Montáž, pohon, provoz a údržba čerpadel	80
	Kontrolní otázky	80
3.3	Ostatní hydrostatická čerpadla — hydrogenerátory a hydromotory	81
3.3.1	Radiální a axiální pístová čerpadla	81

3.3.2	Rotační čerpadla lamelová, zubová a vřetenová	82
	Kontrolní otázky	83
3.4	Pístové kompresory a vývěvy	83
3.4.1	Funkce, konstrukční uspořádání a použití pístových kompresorů	83
3.4.2	Rozvody a regulace pístových kompresorů	88
3.4.3	Chlazení a mazání kompresorů	92
3.4.4	Provoz a údržba pístových kompresorů	93
	Kontrolní otázky	95
3.5	Rotační pneumostatické kompresory, dmýchadla a vývěvy	95
3.5.1	Popsis, funkce, konstrukce, použití	96
3.6	Pístové spalovací motory	97
3.6.1	Rozdělení spalovacích motorů	98
3.6.2	Uspořádání, hlavní části	102
	Kontrolní otázky	115
4	Lopátkové stroje	116
4.1	Úvod	116
4.1.1	Rozdělení lopátkových strojů	117
4.1.2	Proudění oběžným kolem, rychlostní trojúhelníky	119
	Kontrolní otázky	122
4.2	Hydrodynamická čerpadla	122
4.2.1	Rozdělení	122
4.2.2	Princip a konstrukční uspořádání radiálních, diagonálních a axiálních čerpadel	122
4.2.3	Provoz čerpadel	125
	Kontrolní otázky	126
4.3	Ventilátory	126
4.3.1	Rozdělení ventilátorů	128
4.3.2	Princip a konstrukční uspořádání radiálních a axiálních ventilátorů	128
4.3.3	Provoz ventilátorů	129
	Kontrolní otázky	129
4.4	Turbodmýchadla a turbokompresory	129
4.4.1	Úvod, průběh komprese	129
4.4.2	Radiální a axiální turbokompresory	131
4.4.3	Chlazení a pohon turbokompresorů	132
4.4.4	Provoz turbokompresorů	133
	Kontrolní otázky	134
4.5	Charakteristiky a regulace pracovních lopátkových strojů	135
	Kontrolní otázky	139
4.6	Vodní turbíny	139
4.6.1	Rovnotlakový a přetlakový vodní motor	140
4.6.2	Typy vodních turbín a jejich regulace	140
4.6.3	Provoz vodních turbín, kavitace	143
	Kontrolní otázky	145
4.7	Parní turbíny	145
4.7.1	Rozdělení, základní druhy parních turbín	145
4.7.2	Regulace parních turbín	150
4.7.3	Kondenzační zařízení	152
4.7.4	Olejové hospodářství parní turbíny	152
4.7.5	Hlavní části parních turbín	154
4.7.6	Provoz parních turbín	156
	Kontrolní otázky	156
4.8	Plynové turbíny	157
4.8.1	Rozdělení plynových turbín	157
4.8.2	Otevřený a uzavřený okruh. Paliva	157
4.8.3	Provedení a použití plynových turbín	158

4.8.4	Základní části plynových turbín	160
4.8.5	Provoz a regulace plynových turbín	161
	Kontrolní otázky	162
5	Energetická zařízení	163
5.1	Parní elektrárny	163
5.2	Parní kotle s příslušenstvím	165
5.2.1	Paliva pro parní kotle	166
5.2.2	Napájecí voda a její úprava	167
5.2.3	Ohříváky vody a vzduchu, přehříváky páry	167
5.2.4	Provedení spalovacích zařízení	168
5.2.5	Zařízení kotelen	173
5.2.6	Provoz kotlů	179
	Kontrolní otázky	180
5.3	Jaderné reaktory s příslušenstvím	181
5.3.1	Druhy reaktorů	181
5.3.2	Jaderné elektrárny v plánech našeho hospodářství	186
5.3.3	Provoz a bezpečnost reaktorů	189
	Kontrolní otázky	189
5.4	Vodní elektrárny	190
5.4.1	Uspořádání, hlavní části vodního díla	190
5.5	Elektrárny s jiným pohonem	192
	Kontrolní otázky	193
6	Tepelná a chemická zařízení	194
6.1	Materiály pro chemický průmysl	194
6.2	Průmyslové pece	195
6.2.1	Rozdělení a hlavní části pecí	195
6.2.2	Topné systémy	196
	Kontrolní otázky	197
6.3	Výměníky tepla	197
	Kontrolní otázky	199
6.4	Tlakové nádoby	199
6.4.1	Základní pojmy	199
6.4.2	Autokláv, reaktor, plynojem	202
	Kontrolní otázky	203
6.5	Destilační a rektifikační kolony	203
	Kontrolní otázky	205
6.6	Drtiče, mlýny, třídiče	205
	Kontrolní otázky	206
6.7	Míchadla, hnětače, odstředivky	207
	Kontrolní otázky	209
7	Stroje a zařízení pro strojírenskou výrobu	210
7.1	Obráběcí stroje	210
7.1.1	Třídění obráběcích strojů	210
7.1.2	Hlavní pohony	211
7.1.3	Pohony posuvů	213
7.1.4	Pomocná ústrojí	219
	Kontrolní otázky	222
7.2	Tvářecí stroje	222
7.2.1	Třídění tvářecích strojů	223
7.2.2	Akumulace energie	224
7.2.3	Pohony mechanických lisů	225
7.2.4	Pohony hydraulických lisů	228
	Kontrolní otázky	230

7.3	Jednoučelové stroje a linky	230
7.3.1	Stavebnicové obráběcí stroje	230
7.3.2	Automatické průchozí linky	233
7.3.3	Rotorové linky	234
	Kontrolní otázky	235
7.4	Výrobní systémy	235
7.4.1	Integrované výrobní úseky (IVÚ)	235
7.4.2	Pružné výrobní systémy (PVS)	238
	Kontrolní otázky	240
7.5	Manipulátory a průmyslové roboty	241
7.5.1	Rozdělení manipulátorů a průmyslových robotů	241
7.5.2	Pohony manipulátorů a průmyslových robotů	243
7.5.3	Funkce hlavních skupin	244
	Kontrolní otázky	247
8	Technická úprava prostředí	248
8.1	Vytápění	248
8.1.1	Ústřední vytápění budov	250
8.1.2	Dálkové vytápění	256
8.2	Větrání a klimatizace	257
8.3	Průmyslové sušení	259
8.4	Provoz vytápění, klimatizace a sušení	262
	Kontrolní otázky	263
8.5	Strojní chlazení	265
8.5.1	Chladiva a solanky	265
8.5.2	Přímé a nepřímé strojní chlazení	266
8.5.3	Tepelná čerpadla	269
8.5.4	Provoz strojního chlazení	270
	Kontrolní otázky	271
8.6	Rozvody v průmyslovém podniku	271
8.6.1	Rozvod vody	272
8.6.2	Rozvod plynu	273
	Kontrolní otázky	274
8.6.3	Rozvody energie	274
8.6.4	Stokování	275
	Kontrolní otázky	276
8.7	Ochrana životního prostředí	276
8.7.1	Exhalace	277
8.7.2	Odpadní vody, čištění	277
8.7.3	Pevné odpady, likvidace, využívání	279
	Kontrolní otázky	279
9	Stroj a pracovní prostředí	280
9.1	Ergonomické požadavky na pracoviště	280
9.1.1	Rozměrové požadavky	282
9.1.2	Světelné poměry	284
9.1.3	Akustické poměry	287
9.1.4	Mikroklima	289
9.1.5	Vibrace, záření	291
9.1.6	Barevná úprava	293
	Kontrolní otázky	294
	Doporučená literatura	295
	Slovník vybraných odborných výrazů	297
	Přehled norem	299
	Rejstřík	300